



Rok 2022 w krakowskiej kulturze

2023-01-11

Dobiegł końca rok 2022. W krakowskiej kulturze był to czas popandemicznej regeneracji i wojennej próby solidarności, czas muzealnych rekordów, licznych teatralnych premier i niezwykłego sukcesu festiwali, które przyciągnęły rzesze publiczności po okresie izolacji. Dynamicznie rozwijają się formy ochrony dziedzictwa, a działania Krakowa na tym polu są dostrzegane nie tylko w kraju. Trudno w jednym tekście zaprezentować wszystkie wydarzenia ubiegłego roku - ale pokusiliśmy się, by wybrać najważniejsze! Zapraszamy do lektury naszego podsumowania.

Doświadczenie wojny

To był w krakowskiej kulturze trudny, choć pod wieloma względami rozwojowy rok. Miał być czasem odbudowy po doświadczeniach obostrzeń i społecznej izolacji, ale w obliczu rosyjskiej agresji na Ukrainę stał się w pierwszej kolejności **bezprecedensowym sprawdzianem solidarności**.

Od początku inwazji mieszkańcy, organizacje pozarządowe, instytucje kultury i władze miasta aktywnie zaangażowały się w **zbiórki i akcje pomocy**. Hale wystawiennicze stały się magazynami darów, a na wschód wyruszyły konwoje **zabezpieczających zabytki ukraińskich miast**. Wspierane przez miasto organizacje i stowarzyszenia kontynuują tę chlubną działalność do dziś.

Przyjęcie w krótkim czasie ponad 170 tys. nowych mieszkańców stworzyło też zupełnie **nowe potrzeby w ofercie kulturalnej**. Krakowskie instytucje błyskawicznie przygotowały zajęcia w języku ukraińskim, a także zorganizowały przyjazne miejsca spotkań dla dzieci i ich rodziców. Powstały różnorodne **programy wsparcia ukraińskich twórców**, a artyści z Ukrainy wystąpili na niemal wszystkich scenach naszego miasta.

Ta wojna nie zmieniła Krakowa jako miasta kultury - przeciwnie, **uczyniła kulturę ważną przestrzenią sąsiedzkiej solidarności i współpracy**.

W muzeach

To był niesamowity rok w muzeach. Same tylko oddziały muzealne, dla których organizatorem jest Miasto Kraków zorganizowały łącznie **38 wystaw czasowych**, w tym wystawę stałą w nowej, zmodernizowanej siedzibie Muzeum Fotografii przy ul. Rakowickiej. **15 oddziałów Muzeum Krakowa odwiedziło 888 tys. osób**, a na zakończenie dorocznego pochodu Lajkonik był witany niczym gwiazda rocka przez ponad 8 tys. krakowian. Rosnącą popularnością cieszy się doroczny Konkurs Szopek Krakowskich.

Frekwencję wszech czasów ogłosił **Zamek Królewski na Wawelu** zamykając sezon z wynikiem zbliżonym do **1,8 miliona zwiedzających**. Z niezwykłym oddźwiękiem spotkała się przede wszystkim nowa ekspozycja bezcennych kosztowności i regaliów w **Skarbcu Koronnym**, a także pokaz obrazu „Jeździec polski” Rembrandta ze zbiorów The Frick Collection w Nowym Jorku. Frekwencyjnymi hitami okazały się też wystawy dzieł **Tamary Łempickiej** i przekrojowa ekspozycja dorobku **Jacka Malczewskiego** w Muzeum Narodowym w Krakowie, czy prezentacja dzieł światowej awangardy w oddziale muzeum w **Pawilonie Czapskiego**.



Pasjonujące wystawy poświęcone trudnemu dziedzictwu okupacji i malarstwu polsko-romskiej artystki Małgorzaty Mirgi-Tas przygotowało **Międzynarodowe Centrum Kultury**. W **Muzeum Sztuki Współczesnej MOCAK** w Krakowie uruchomiono wystawę „Polityka w sztuce”, która zbiegła się w czasie z początkami wojny, premierową wystawę Natalii LL – artystki uznawanej za jedną z pionierek sztuki feministycznej oraz wystawę rysunków i grafik Brunona Schulza.

W teatrach

Blisko 70 scen Krakowa tworzy z naszego miasta niezwykle ośrodek sztuki teatralnej. Tylko teatry miejskie przygotowały aż **27 premier**, dla przykładu sam tylko **Teatr Bagatela** zaprezentował 6 premier i 340 pokazów. Teatr Łaźnia Nowa z sukcesem zrealizował 15. edycję **Międzynarodowego Festiwalu Teatralnego „Boska Komedja”**, a podczas organizowanego podczas **30. ULICA Festival** Teatr Kto zamienił Kraków w wielką publiczną scenę teatralną. Ulicami miasta przeszła **21. Wielka Parada Smoków**, balet dworski Cracovia Danza przygotował kolejną edycję **Festiwalu Tańców Dworskich**.

Do odnotowania zasługują teatralne premiery – **„1989”** w reż. Katarzyny Szyngiery w Teatrze im. Słowackiego, **„Sen nocy letniej”** Krzysztofa Garbaczewskiego w Narodowym Starym Teatrze czy **„Strach i nędza”** w reż. Bartosza Szydłowskiego w Teatrze Łaźnia Nowa.

W literaturze

Nie zwalnia tempa program **Kraków Miasto Literatury UNESCO**. Poetów wschodu i zachodu spotkał ponownie **Festiwal Miłosza**, rekordowe **Międzynarodowe Targi Książki w Krakowie** przyciągnęły 470 wystawców, ponad 45 tys. odwiedzających i setki autorów, a na **Festiwalu Conrada** tłumy czytelników przyciągnęły m.in. spotkania z Carmen Marią Machado, Evą Meijer czy Roberto Esposito. Pałac Potockich regularnie gości pisarzy i pisarki na spotkaniach autorskich, a tłumy młodych czytelników przyciągnął jak co roku **Festiwal Literatury dla Dzieci** i przyznana na nim Nagroda Ferdynanda Wspaniałego.

Największa samorządowa biblioteka w Polsce – Biblioteka Kraków – aktywnie propaguje czytelnictwo w całym mieście, remontuje swoje filie i poszerza księgozbiór. Wychodząc naprzeciw potrzebom czytelników biblioteka rozwija też projekt książkomatów. W ramach corocznej akcji Wielokulturowa Biblioteka, zainicjowanej przed trzema laty przez Instytut Kultury Willa Decjusza oraz Bibliotekę Kraków, we współpracy z Kraków Airport została utworzona minibiblioteka, aby uprzyjemnić pasażerom czas w hali odlotów krakowskiego lotniska.

W muzyce

Kraków jest dumny z różnorodności swoich muzycznych instytucji i festiwali. **Festiwal Opera Rara** ściągnął do Krakowa wielkie gwiazdy sztuki operowej, m.in. Iana Bostridge’a i Anne-Sofie von Otter. **Capella Cracoviensis** za produkcję audiowizualną nagrania „Stabat Mater” Pergolesiego z Jakubem Józefem Orlińskim zdobyła prestiżowe wyróżnienie **Opus Klassik**, a **Sinfonietta Cracovia** odbyła międzynarodowe tournée m.in. w Niemczech, Hiszpanii i Belgii. Wielkanocny festiwal **Misteria Paschalia** ponownie sprowadził do Krakowa gwiazdy muzyki dawnej: Vox Luminis, Ars Antiqua Austria czy Le Concert de la Loge. W cyklu **ICE Classic** można



było usłyszeć w Krakowie m.in. Jana Lisieckiego i jego interpretacje Chopina, **Royal Philharmonic Orchestra z Vasilym Petrenką i** Sergiejem Krylovem czy Fabio Biondiego i Europę Galante. Wydarzeniem **Festiwalu Sacrum Profanum** stało się wykonanie „100 cymbals” Johna Cage’a i Ryojiego Ikedy, „Guitar Olympiad” z muzyką Johna Zorna, Roberta Frippa i Briana Eno.

Na **Festiwalu Kultury Żydowskiej** wystąpiła Liraz i Jeremiah Lockwood, na **EtnoKraków/Rozstaje** m.in. zespół **Drewo**. Bogactwem alternatywnych brzmień rozbudziły Kraków festiwale nowych brzmień: 20. **Unsound Festival** z plejadą gwiazd elektroniki i nowych ambitnych brzmień, a także świętujący swoje trzydziestolecie festiwal **Audio Art**.

Miasto nie od dziś jest jasnym punktem na jazzowej mapie Polski. Kraków **Summer Jazz Festival** ponownie przyciągnął do Krakowa gwiazdy z całego świata. Dużo działa się też w muzyce popularnej. Tauron Arenę odwiedziły m.in. Alicia Keys, Hans Zimmer, John Legend, Pearl Jam, The Cure, ZAZ, Harry Styles czy Sabaton. Po 3-letniej przerwie wrócił **Kraków Live Festival**.

W filmie

Filmowe festiwalowe lato rozpoczął **Mastercard OFF CAMERA** z gwiazdami polskiej kinematografii, a także plenerowymi kinami organizowanymi w niekonwencjonalnych lokalizacjach. **Krakowski Festiwal Filmowy** przygotował przegląd ukraińskich filmów dokumentalnych, a filmowy sezon domknęły z sukcesem zrealizowane późną jesienią **Festiwal Kina Niemego** oraz **Festiwal Etiuda & Anima** z arcydziełami sztuki animacji z całego świata.

Na **Festiwalu Muzyki Filmowej** w Krakowie 16 kompozytorów z Hollywood przesłało swoje kompozycje, aby wyrazić swoją solidarność z Ukrainą. Wydarzeniem kolejnej edycji FMF było zaprezentowanie muzyki jednego z najwyżej cenionych twórców Hollywood, Johna Powella i jego wizyta w Krakowie, a także muzyczny hołd złożony Jerzemu Skolimowskiemu.

W sztukach wizualnych

Cracow Art Festival angażujący najważniejsze galerie sztuki, **Miesiąc Fotografii w Krakowie** świętujący swoje 20-lecie, realizacje artystów z całego świata na festiwalu **Patch Lab**, kostiumy teatralne Kantora w Cricotece, debiut wystawienniczy nowej galerii KUNS(Z)T przy Instytucie Goethego, wystawa laureatów **Międzynarodowego Triennale Grafiki** i zachwycająca wystawa „Mistrzowie, Uzurpatorzy, uciekinierzy” w ramach **Open Eyes Art** – to tylko wybrane przykłady tego, czym żył w tym roku Kraków obszarze sztuk wizualnych.

Od pięciu już lat późna jesień w Krakowie przebiega pod znakiem **designu**. Różnorodne środowiska łączą siły w ramach projektu **Sztuka do rzeczy. Design w Krakowie**, którego tegoroczna edycja odbyła się pod hasłem „zero waste”.

Marka Krakowskich Nocy

Z powodzeniem kontynuowany jest projekt kumulowania aktywności kulturalnych w ramach



tematycznych nocy. W siedmiu **Krakowskich Nocach** (Noc Kin Studyjnych, Noc Muzeów, Noc Teatrów, Noc Tańca, Noc Jazzu, Noc Cracovia Sacra, Noc Poezji) uczestniczyło ponad **160 tys. odbiorców**, którzy wzięli udział w 380 bezpłatnych wydarzeniach przygotowanych przez 180 podmiotów.

Nagrody

W 2022 roku Miasto Kraków przyznało liczne nagrody i wyróżnienia w niemal wszystkich dziedzinach kultury i sztuki.

Nagrodę główną w konkursie na teatralną **Nagrodę im. Stanisława Wyspiańskiego** wyróżniono twórców spektaklu „Dziady” w reż. Mai Kleczewskiej, docenionego jako dzieło, które wywołało ogólnopolską dyskusję o społecznej roli sztuki i prawie artysty do wolności.

Najlepszym debiutem książkowym w konkursie na **Nagrodę Conrada** okazało się „Miasto bajka” – reportaż o Kaliningradzie pióra Pauliny Siegień. Za najlepszą książkę dla dzieci jury konkursu o **Nagrodę im. Ferdynanda Wspaniałego** uznało album „Brud. Cuchnąca historia higieny” Piotra Sochy. **Nagrodą Żółtej Ciżemki** za książki dla dzieci i młodzieży zostały wyróżnione Roksana Jędrzejewska-Wróbel za „Stan splątania” oraz Gosia Herba i Mikołaj Pasiński za „Van Dog”. Laureatką konkursu na **debiut poetycki im. Anny Świrszczyńskiej** została Karina Caban-Rusinek za tom „Rozwodzenie”.

Nagrodę Rady Miasta Krakowa im. Stanisława Vincenza za osiągnięcia w popularyzacji kultury Europy Środkowo-Wschodniej przyznano Oksanie Zabuzko, a laureatem **Nagrody im. Kazimierza Wyki** za wybitne osiągnięcia w dziedzinie eseistyki oraz krytyki literackiej został Ireneusz Kania.

W 2022 roku po raz pierwszy przyznano też **Nagrodę Animator Roku**, honorującą kulturotwórczą pracę ludzi, którzy pozostają zazwyczaj poza błyskiem fleszy. W kategorii „**Osoby**” laureatami konkursu zostali **Krystyna Hussak-Przybyło** i **Piotr Przybyło**. W kategorii „**Podmioty**” **nagrodę główną** zdobyła **Fundacja Wszyscy Obecni**.

Jubileusze i upamiętnienia

W 2022 roku miasto zrealizowało kilkadziesiąt **jubileuszy** krakowskich artystów i instytucji związanych z Krakowem. Upamiętniono m.in. **150-lecie urodzin Heleny Rubinstein**, **25. rocznicę śmierci Piotra Skrzyneckiego**, **30-lecie działalności Krakowskiej Opery Kameralnej** czy **95-lecie Radia Kraków**. Miasto włączyło się w obchody jubileuszu **800-lecia cystersów w krakowskiej Mogile**, **800-lecia Parafii Mariackiej** oraz **550-lecia obecności ojców paulinów na Skałce**.

Przestrzeń miasta wzbogacił pomnik **Teodora Axentowicza** zrealizowany przy okazji remontu placu jego imienia, a także tablica pamięci **Adama Zagajewskiego** na mieszkaniu pisarza przy ul. Pawlikowskiego 7.

Dziedzictwo



To był też bardzo aktywny czas w obszarze **ochrony i zarządzania dziedzictwem**. Powołane przez Prezydenta Miasta Krakowa **Zintegrowane Centrum Zarządzania Dziedzictwem Krakowa** kontynuuje prace przy wdrażaniu rekomendacji UNESCO dla wrażliwych obszarów miast historycznych. W wyniku rekomendacji zespołu wielkanocny **odpuść Emaus** zyskał od 2022 roku nowy model organizacyjny, który umożliwi na lepszą ekspozycję elementów dziedzictwa kulturowego. Znacząco zmieniły swój wygląd targi historyczne organizowane na Rynku Głównym i historycznych placach.

1 września weszła w życie uchwała powołująca do życia **park kulturowy Kazimierz ze Stradomiem**. To już trzeci, po parku kulturowym Stare Miasto i parku kulturowym Nowa Huta obszar miasta, na którym w wyniku konsultacji z mieszkańcami wprowadzono specjalne regulacje porządkujące kwestie reklamy, handlu ulicznego, małej architektury czy przewozu turystów.

Miasto nasiliło również działania związane z **uznaniem Nowej Huty za pomnik historii**. We współpracy z Małopolskim Instytutem Kultury rozpoczęły się równocześnie prace przy wytycznych do realizacji **Planu zarządzania miejscem światowego dziedzictwa UNESCO na lata 2023-2034**. Miasto kontynuuje też prace przy realizacji **polityki muralowej**. Powstało kilka nowych wartościowych realizacji zaopiniowanych przez specjalny zespół.

Międzynarodowo

W latach 2019-2022 prezydent Krakowa pełnił rolę **Prezydenta Organizacji Miast Światowego Dziedzictwa**. Miasto utrzymało wiodącą rolę w tej organizacji, uzyskując mandat w Radzie Dyrektorów OWHC. Jednocześnie podczas konferencji w koreańskim Andong Prezydent Krakowa został wybrany do **Rady Dyrektorów Ligi Miast Historycznych** na kadencję 2022-2026.

Ważnym wydarzeniem dla naszego miasta było też powołanie w Krakowie w 2022 roku **Europa Nostra Heritage Hub**. Europa Nostra to paneuropejska federacja organizacji pozarządowych zajmujących się dziedzictwem. W Krakowie powstało centrum operacyjne tej organizacji na Europę Środkową, którego prowadzenie Miasto powierzyło Towarzystwu Miłośników Historii i Zabytków Krakowa.

13 września w Erywaniu podpisano porozumienie ustanawiające znak jakości **EFFE Seal** dla miast i regionów, które wyróżnia przywiązanie do roli festiwali w kulturze i świadomość ich oddziaływania. Kraków znalazł się w Komitecie Sterującym EFFE Seal.

Rok 2022 w liczbach

W roku 2022mMiasto było organizatorem lub współorganizatorem dla **29 instytucji kultury**, przeznaczając na ich funkcjonowanie ponad **237 mln zł**. Jednocześnie Wydział Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizował **51 zadań inwestycyjnych**, przekazując **dotacje celowe inwestycyjne** do miejskich instytucji kultury o wartości ponad **46 mln zł**.

W ramach **dotacji celowych na prace konserwatorskie**, restauratorskie i budowlane miasto



**Magiczny
Kraków**

wsparło działania właścicieli 31 zabytków na łączną kwotę **4,6 mln zł**. Dofinansowano m.in. kontynuację kompleksowej renowacji bazyliki św. Franciszka z Asyżu, prace w Opactwie Tynieckim czy remont elewacji kościoła ojców paulinów na Skałce. Dzięki dotacjom odnowiono także elewacje kilkunastu krakowskich kamienic. Ważnym aspektem bieżącej działalności są **badania i analizy**. W 2022 roku podjęto m.in. badania sektora audiowizualnego, w tym wpływu festiwalu filmowych na rozwój miast, zbadano też potrzeby publiczności Nocy Poezji.

A to dopiero początek!

To tylko krótki przegląd przez najciekawsze wydarzenia roku 2022 w krakowskiej kulturze. Dziękując wszystkim za współtworzenie miasta, które żyje kulturą cały rok, zachęcamy jednocześnie do śledzenia mediów - zakładki „**Kultura**” na stronie miasta, portalu **Kraków Culture** - www.krakowculture.com, a także profilu **Kraków Miasto Kultury** na Facebooku.